

نقش نظامات تربیتی در تقریب مذاهب اسلامی

عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب گفت:

عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب گفت: باید نظامات تربیتی را به سمتی ببریم که مرکزیت این نظام، احترام به انسان به طور کلی و نگاه مثبت و همدلانه به دیگر ادیان و مذاهب باشد. اگر چنین روندی را در پیش گرفتیم آنگاه این امید وجود دارد که جامعه اسلامی به قله‌ها نزدیک شود و ما هم به عنوان شیعه حتماً جایگاه خودمان را پیدا خواهیم کرد.

به گزارش خبرنگار ایکننا، نشست «تقریب؛ فراتر از نگرش به شرط تغییر در منش» امروز شنبه ۸ مهرماه از سوی دانشگاه ادیان و مذاهب برگزار شد. حجت الاسلام والمسلمین حمیدرضا شریعتمداری؛ عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب، در این نشست به سخنرانی پرداخت که در ادامه می‌خوانید:

اگر به کتابخانه‌های علمای شیعه سری بزنند پر از کتاب‌های علمای اهل سنت است و این آثار علمی آنان در مباحث مختلف مورد استفاده قرار گرفته و برای گرفتن نقطه ضعف از اهل سنت هم نبوده است، چراکه پایه بسیاری از علوم به اهل سنت بر می‌گردد چنانچه شیعه نیز نقش تأسیسی و حیاتی در بسیاری از علوم داشته است. این اتفاق مثبت باید تبدیل به یک روحیه و فرهنگ بشود و از یک عالم اهل سنت با احترام نام برده شود. اگر هم قرار است نقدی شود باید با احترام باشد و به نقاط مفید توجه شود چراکه مگر می‌توانیم از این مجموعه عظیم روایات موجود در منابع اهل سنت دست بکشیم؟ حضور امامان شیعه در میان اهل سنت

اگر بخواهیم همه این روایات اهل سنت را یکجا کنار بگذاریم بسیاری از روایات مربوط به فضایل اهل بیت(ع) را از دست خواهیم داد. همچنین در احکام و مسائل اعتقادی مختلف نیز روایاتی از اهل سنت وجود دارد که قابل اعتنا هستند و در میان علما و بزرگان شیعه هم به آن توجه شده، لذا نمی‌توانیم بدون التفات به این موارد، از میراث خودمان هم تلقی درستی باشیم. واقعیت امر این است که فاصله‌ها و جبهه‌بندی‌های سهمگینی که امروزه ایجاد شده در گذشته نبوده و همه ائمه ما در قلب و کانون اهل سنت زندگی می‌کرده‌اند. در میان شهرهای اسلامی، هیچ شهری دورتر از تشیع همانند مدینه وجود ندارد که هیچگاه در طول تاریخ اکثریت شیعی پیدا نکرده است، ولی مکتب فقهی و کلامی مدینه در اکثر حوزه‌ها مرجع بوده و بسیاری از اهل بیت(ع) تأکید داشتند در مدینه زندگی کنند و هرگاه از مدینه خارج شدند به اجبار و قهر حاکمان بوده است و گرنه تمرکز امامان ما در مدینه و در متن اهل سنت بوده است.

این اختلاط و ارتباطی که بین امامان ما با اهل سنت وجود داشته اگر در عمق وجود و نگاه و علائق ما رسوخ کند مسیر تقریب بسیار هموار می‌شود و دیگر لزومی ندارد که همگی تلقی بنده از تقریب را بپذیرند اما همه شیعیان می‌توانند به گونه‌ای تربیت شوند و پرورش پیدا کنند که به راحتی با دیگر مسلمانان معاشرت داشته باشند. نکته مهم دیگر اینکه در آموزه‌های دینی، به ما توصیه شده اگر هم می‌خواهیم مردم را به مسیر خودمان دعوت کنیم، بیش از دعوت زبانی، دعوت عملی را مبنای فعالیت خودمان قرار دهیم. در روایات هم آمده است در جاهایی از دعوت لسانی دست بکشید اما همواره به دعوت عملی توصیه شده ایم یعنی عملاً پایبند به اخلاق و ارزش‌های دینی و اسلامی باشیم تا دیگران ببینند ما در زمینه عمل به قرآن، در زمینه اهتمام به همسایگان، اطعام مساکین، احترام به پدر و مادر و سایر ارزش‌های اخلاقی از دیگران جلوتر هستیم. لزوم تعامل سازنده شیعه و اهل سنت

این اتفاقات عملی می‌تواند برای افرادی که دغدغه ترویج مذهب را دارند هم سودمند باشد و بدون اینکه ما تلاش صریح و آشکاری در این زمینه داشته باشیم باعث جذب دیگران به مذهب خودمان می‌شویم. از سوی دیگر هم شیعه و هم اهل سنت، باید در تربیت عمومی فرزندان، به گونه‌ای عمل کنیم که تعامل مثبت، سازنده، اخلاقی و انسانی با دیگران ترویج شود. تربیت عقلانی و دعوت به تعقل به میزان زیادی مورد توجه ائمه بوده و همواره گفته‌اند که باید شیعه را خردورز و عاقل تربیت کرد یعنی انسان نباید غریزی و احساسی عمل کند و صرفاً منافع خودش را در نظر بگیرد بلکه برای اینکه از انانیت‌های خودمان خارج شویم نیازمند تربیت هستیم و در این تربیت باید بر رشد عقلانیت تمرکز داشته باشد.

لازم نیست کارهای را حتماً با تابلوی تقریب انجام دهیم بلکه می‌توانیم کارهای خیر زیادی انجام دهیم که این کارهای خیر معطوف به دیگر مذاهب باشد. خودم گاهی پیش آمده که به مرکز خیریه یا در مناطق سنی نشین هزینه‌هایی دادم تا گوسفند این را قربانی کرده و در میان نیازمندان تقسیم کنند و بگویند این یک هدیه از طرف یک روحانی شیعه است. یا آن خانم سلماسی

که مرکز درمانی برای اهل سنت در آن مناطق ایجاد می کند، کاری بسیار ارزشمند است اما نباید به اینها اکتفا کنیم بلکه باید فرزندان خود را از خردسالی به گونه ای تربیت کنیم که با دیگران همراه و همگام باشند و بیاموزند چگونه با اختلافات و تنش ها و مشکلات کنار بیایند.

تأثیر تقریب مذاهب بر وحدت اقوام

ثمره این اقدامات را نه تنها در میان شیعه و سنی بلکه در میان اقوام مختلف هم مشاهده می کنیم چراکه کشور ایران در درون خودش قومیت های مختلفی دارد که هرکدام از آنها در مقاطعی، نقشی تاریخی به نفع این ملت، سرزمین و دین اسلام و مذهب ایفا کرده اند. از سوی دیگر تقریب میان مذاهب اسلامی، در عرصه های منازعات سیاسی و مخصوصاً سیاست داخلی هم نقش زیادی دارد. واقعیت امر این است که نفرت پراکنی هایی که بین جناح های سیاسی در جامعه و در میان جناح های سیاسی وجود دارد قابل توجه نیست بلکه این امر به تربیت و روحیات ما بر می گردد و اگر به درستی در راستای افزایش تقریب تربیت شویم، در محیط خانواده و کار هم روابط بسیار بهتری با سایر مذاهب برقرار خواهیم کرد. در چنین شرایطی شاهد این می شویم که فضایی سالم ایجاد می شود و ما نیازمند این همراهی و هم افزایی هستیم و همه گرایش های علمی، فقهی و سیاسی باید دست به دست هم دهند تا دسیسه های خارجی برای ایجاد تفرقه در میان مسلمانان را خنثی کنند.

کسانی که دغدغه ایران، اسلام، انقلاب و تشیع را دارند نباید از انسجام و همگرایی اسلامی غفلت کرده و فراموش کنند ما به عنوان شیعه در جهان اسلام در اقلیت هستیم بنابراین باید نگاه جهان شمول داشته باشیم و به شرایط خاص خودمان در داخل کشور دلخوش نباشیم بلکه به فکر شیعیانی هم باشیم که در سرزمین های دیگر زندگی می کنند. ما و اهل سنت، دشمنان مشترکی داریم که همه ما را تهدید می کنند لذا در مقابل این تهدیدات هم باید متحد باشیم. اگر چنین روندی را در پیش گرفتیم آنگاه این امید وجود دارد که جامعه اسلامی به قله ها نزدیک شود و ما هم به عنوان شیعه حتما جایگاه خودمان را پیدا خواهیم کرد. بنابراین باید نظامات تربیتی را به سمتی ببریم که مرکزیت این نظام تربیتی، احترام به انسان به طور کلی و نگاه مثبت و همدلانه به دیگر ادیان و مذاهب باشد.